

SCIENCE AND ENVIRONMENTS

Chapter 1

Introduction to Environment Science

AGENDA

1 UNDERSTANDING ENVIRONMENTAL SCIENCE

2 ENVIRONMENT ELEMENTS

3 ENVIRONMENTAL BENEFIT

4 ENVIRONMENTAL PROBLEM

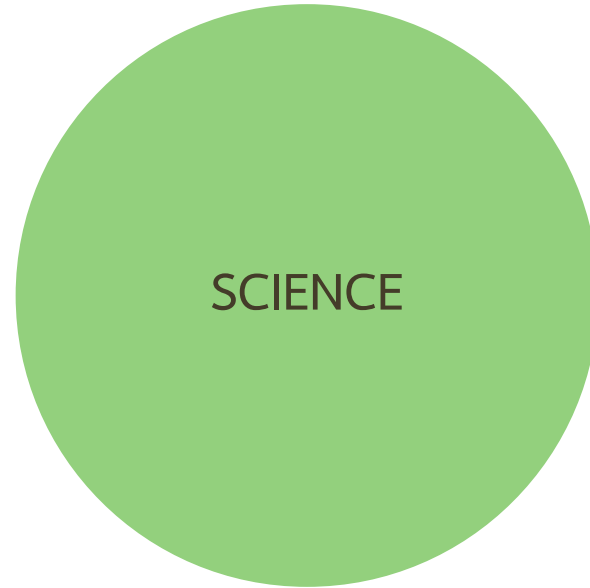
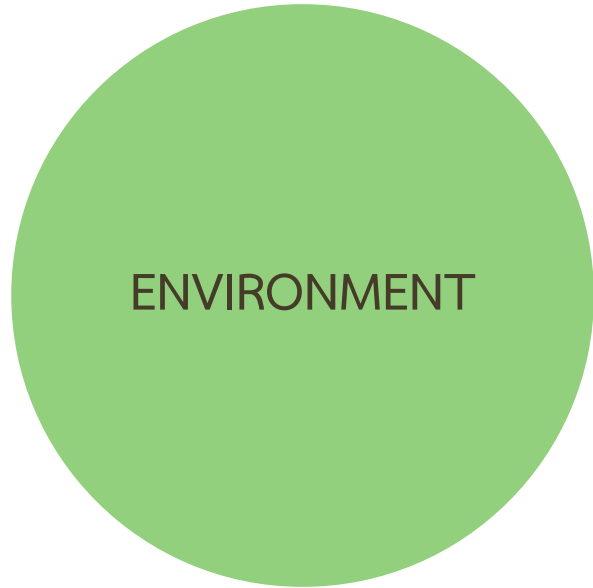

**UNDERSTANDING
ENVIRONMENT
SCIENCE**

ENVIRONMENTAL SCIENCE

ENVIRONMENTAL SCIENCE

วิทยาศาสตร์ (Science) วิทยาศาสตร์ได้มาจากประสบการณ์ และทดสอบด้วยประสบการณ์ ในที่นี้ความรู้ที่มาจากประสบการณ์ เรียกว่า “ความรู้เชิงประจักษ์” หรือความรู้เชิงประสบการณ์ (Experimental Knowledge) โดยอาศัยประสาทสัมผัสทั้งห้าร่วมกับทักษะการสังเกต

1. วิทยาศาสตร์ต้องเป็นสาธารณณะ ความจริงที่นักวิทยาศาสตร์ค้นพบจะต้องแสดงหรือทดลองให้ทุกคนเห็นได้เหมือนกัน และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ไม่ใช่ของส่วนตัวแต่เป็นสาธารณณะ คือ ผู้อื่นอาจรู้เห็นอย่างเดียวกันกับผู้ค้นพบได้
2. วิทยาศาสตร์มีลักษณะเป็นสากล นักวิทยาศาสตร์พยายามขยายความรู้ให้เป็นสากลมากที่สุดเพราะความรู้ที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงมีความหมายน้อย และขาดการยอมรับ
3. เมื่อวิทยาศาสตร์ถูกยอมรับและพิสูจน์แล้วว่าเป็นจริง ดังนั้นไม่ว่าใครจะนำไปพิสูจน์อีกเมื่อใด ที่ใดก็ตาม ผลที่ออกมาย่อมเหมือนเดิม ความรู้ทางวิทยาศาสตร์เปลี่ยนแปลงได้ เพราะวิทยาศาสตร์มีลักษณะไม่คงที่แน่นอนเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา เมื่อมีการค้นพบความรู้ใหม่ ทั้งนี้เป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาการใหม่ๆ

ENVIRONMENTAL SCIENCE

ความรู้ทางวิทยาศาสตร์อาจแบ่งเป็น 6 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. **ข้อเท็จจริงทางวิทยาศาสตร์ (FACTS)** เป็นความรู้ทางวิทยาศาสตร์ที่สังเกตได้โดยตรง และจะต้องมีความเป็นจริงสามารถทดสอบแล้วได้ผลเหมือนกันทุกครั้ง
2. **ความคิดรวบยอดหรือมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ (CONCEPT)** เกิดจากการนำเอาข้อเท็จจริงหลายๆ ส่วนที่เกี่ยวข้องมาผสมผสานเกิดความรู้ใหม่ ความคิดรวบยอดทางวิทยาศาสตร์
3. **ความจริงหลักหรือหลักการ (PRINCIPLE)** คือ กลุ่มของความคิดรวบยอดที่เป็นความรู้หลักทั่วไปสามารถใช้อ้างอิงได้คุณสมบัติของหลักการ คือ จะต้องสามารถนำมาทดลองซ้ำได้ผลเหมือนเดิม
4. **กฎ (LAW)** คือ หลักการอย่างหนึ่งแต่เป็นข้อความที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุผล แต่มักแทนความสัมพันธ์ในรูปสมการ
5. **สมมุติฐาน (HYPOTHESIS)** เป็นคำอธิบายซึ่งเป็นคำตอบล่วงหน้าก่อนที่จะดำเนินการทดลอง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องเป็นจริงในเรื่องนั้น ๆ หรือข้อความหรือแนวคิดที่แสดงการคาดคะเนในสิ่งที่ไม่สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกต
6. **ทฤษฎี (THEORY)** คือความรู้ที่เป็นหลักการกว้างๆ ซึ่งอาจเขียนในรูปแบบ (Model) เพื่อใช้อธิบายหรือพยากรณ์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่อยู่ในขอบเขตของทฤษฎีนั้น

ENVIRONMENTAL SCIENCE

วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นวิธีที่นักวิทยาศาสตร์
ใช้ในการหาความรู้เป็นขั้นตอนได้ดังนี้

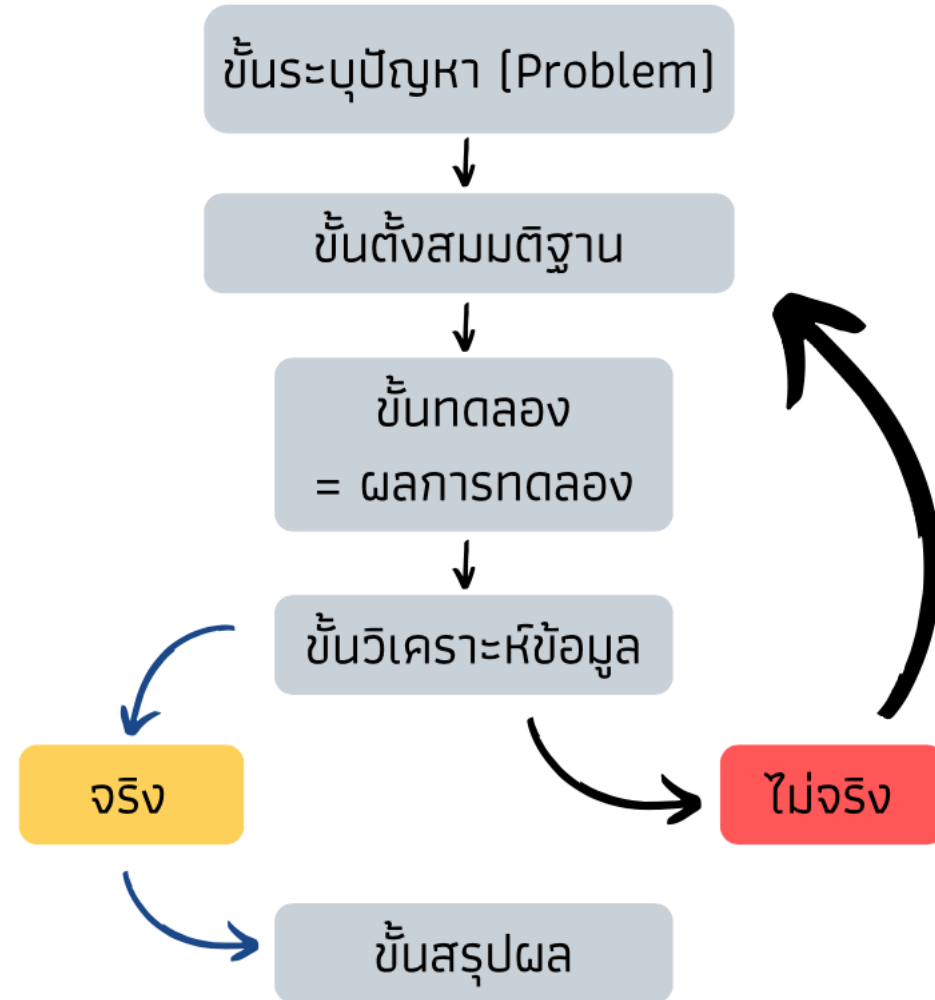
ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา

ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา

ขั้นที่ 3 ตั้งสมมุติฐาน

ขั้นที่ 4 สังเกตรวบรวมผล และ/หรือการทดลอง

ขั้นที่ 5 สรุปผลการสังเกต และ/หรือการทดลอง

ENVIRONMENTAL SCIENCE

สิ่งแวดล้อม (ENVIRONMENT) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น สิ่งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม สิ่งที่ได้เห็นได้ด้วยตาและไม่สามารถเห็นได้ด้วยตา สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์

ENVIRONMENTAL SCIENCE

ประเภทของสิ่งแวดล้อม : จากความหมายของสิ่งแวดล้อมดังกล่าวสามารถแบ่งสิ่งแวดล้อมได้เป็น 2 ประเภท คือ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural environment) และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-Mode Environment)

สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment)

- สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) หรือ สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment)
  - บรรยากาศ (Atmosphere) หมายถึงอากาศที่ห่อหุ้มโลก
  - อุทกภาค (Hydrosphere) หมายถึงส่วนที่เป็นน้ำทั้งหมดของพื้นผิวโลก ได้แก่ มหาสมุทร ทะเล แม่น้ำ ฯลฯ
  - ธรณีภาค หรือ เปลือกโลก(Lithosphere) หมายถึง ส่วนของโลกที่เป็นของแข็งห่อหุ้มอยู่รอบนอกสุด ของโลกประกอบด้วยหินและดิน
- สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic Environment)

สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-Mode Environment)

- สิ่งแวดล้อมที่เป็นรูปธรรม (Concrete Environment) ได้แก่ บ้านเรือน ถนน สนามบิน เขื่อน โรงงาน วัด
- สิ่งแวดล้อมที่เป็นนามธรรม (Abstract Environment)ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา กฎหมาย ระบบเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง เป็นต้น

ENVIRONMENT ELEMENTS

ENVIRONMENTAL ELEMENTS

RESOURCE

ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วไม่หมด (Inexhaustible natural resources) ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้
ลักษณะของทรัพยากรธรรมชาติในประเภทนี้ แบ่งได้เป็น 2 ชนิด ดังนี้

1. บรรยากาศ (Atmosphere) ในบรรยากาศประกอบไปด้วยอากาศซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมีชีวิต นอกจากนั้นยังมีความชื้น อุณหภูมิ และการเคลื่อนไหวของมวลอากาศ รวมเรียกว่า “ภูมิอากาศ (Climate)” ซึ่งมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตบนพื้นผิวโลก
2. วัฏจักรน้ำ (Water in cycle) น้ำที่อยู่ในวัฏจักรจะหมุนเวียนเปลี่ยนไปจากสภาพหนึ่งไปเป็นอีกสภาพหนึ่งเรื่อยไปโดยไม่มีสิ้นสุด

RESOURCE

ทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้ (Replaceable and Maintainable natural resources) ซึ่งชื่อ

ภาษาอังกฤษยาวพอกๆกับทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้ไม่หมด แบ่งได้ดังนี้

1. น้ำที่อยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง (water in place) หมายถึง น้ำที่อยู่ในที่เฉพาะแห่ง
2. ดิน (soil) หมายถึง เนื้อดินที่เป็นที่อยู่อาศัยของพืช เป็นแหล่งสะสมแร่ธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับพืช
3. ป่าไม้ (forest) ทรัพยากรป่าไม้นับว่ามีความสำคัญมากในแง่ของการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสัตว์ป่า ซึ่งอำนวยประโยชน์ให้มนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เนื่องจากป่าไม้สามารถขึ้น ทดแทนโดยธรรมชาติ
4. ทุ่งหญ้า (rangeland) หมายถึง พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่ส่วนใหญ่มีพืชวงศ์หญ้า และพืชพันธุ์อื่นๆ ขึ้นอยู่เองตามธรรมชาติ มักเป็นที่ที่มีฝนตกน้อย ใช้เป็นที่หากินของสัตว์เลี้ยงและสัตว์ป่า เป็นที่เหมาะสมแก่การดำเนินการจัดการโดยอาศัยพื้นฐานทางนิเวศวิทยามากกว่าพื้นฐานทางการเกษตร
5. สัตว์ป่า (wildlife) สิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ตามธรรมชาติซึ่งจะอยู่รวมกันเป็นระบบนิเวศ (Ecosystem)

RESOURCE

ทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้แล้วหมดไป (Exhaustible natural resources) ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางในการอนุรักษ์ให้สามารถมีใช้ประโยชน์ได้นานที่สุด ซึ่ง ทรัพยากรธรรมชาติประเภทนี้ ได้แก่

1. ทรัพยากรแร่ธาตุ อย่าง เพชรพลอย อะไหล่ประมาณนี้
2. ทรัพยากรพลังงาน อันนี้คิดไม่ออกแหะ

TECHNOLOGIES

มิติด้านเทคโนโลยี (Technologies) คือกระบวนการ หรือวิธีการและเครื่องมือที่นำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์และศาสตร์อื่น ๆ มาผสมผสานประยุกต์เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์การพัฒนาเทคโนโลยี เพื่อต้องการเลียนแบบและควบคุมธรรมชาติ เช่น เพิ่มผลผลิตพืชโดยใช้ปุ๋ย ยาฆ่าแมลง รถไถ รถหว่าน รถเก็บเกี่ยว เทคโนโลยี ทำให้เกิดการใช้ทรัพยากร และเกิดของเสียและมลพิษตามมา เพราะไม่มีประสิทธิภาพ 100%

WASTE and POLLUTION

มิติของเสียและมลพิษ (Waste and Pollution) ของเสียและมลพิษแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม

1. ของแข็ง เช่น ขยะมูลฝอย ฝุ่นละออง กากสารพิษ เศษของเหลือใช้
2. ของเหลว เช่น น้ำทิ้ง น้ำเสีย ไขมัน
3. น้ำมันแก๊ส เช่น อากาศที่ปนเปื้อนสารพิษ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์
4. คาร์บอนมอนอกไซด์มลพิษทางฟิสิกส์ เช่น ความร้อน แสง เสียง ความสั่นสะเทือน ทัศนอุจาด (visual pollution)

HUMAN

มิติด้านมนุษย์ (Human) เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ชีวิตมีความปลอดภัย มั่นคง มีความสุข โดยมีความสัมพันธ์กับระบบเศรษฐกิจระบบเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับการผลิตและการบริโภค มีการนำเทคโนโลยีมาใช้กับทรัพยากร ทำให้เกิดของเสียและมลพิษ

ENVIRONMENTAL
BENEFIT

ENVIRONMENTAL BENEFIT

ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อสิ่งมีชีวิต

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพมีความสำคัญต่อสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น เช่น น้ำ ใช้เพื่อการบริโภคและเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์น้ำ อากาศ ใช้เพื่อการหายใจของมนุษย์และสัตว์ ดิน เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตบนบก แสงแดดให้ความร้อนและช่วยในการสังเคราะห์แสงของพืช
2. สิ่งแวดล้อมทางชีวภาพจะช่วยปรับให้สิ่งมีชีวิตอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการดำรงชีวิตของมันได้ เช่น ช่วยให้ปลาอาศัยอยู่ในน้ำที่ลึกมาก ๆ ได้ ช่วยให้ต้นกระบองเพชรดำรงชีวิตอยู่ในทะเลทรายได้
3. สิ่งมีชีวิตจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม เช่น มีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่
4. สิ่งแวดล้อมจะเปลี่ยนแปลงไปตามการกระทำของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมนั้น
5. สิ่งแวดล้อมจะกำหนดรูปแบบความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อม ในแง่ของการถ่ายทอดพลังงาน ระหว่างผู้ผลิต ผู้บริโภค ผู้ย่อยสลาย ในแง่ของการอยู่ร่วมกัน เกื้อกูลกัน หรือเบียดเบียนกันมนุษย์สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม ได้มากมาย ในลักษณะที่แตกต่างไปจากสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ

ENVIRONMENTAL BENEFIT

ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม โดยหลักการทางนิเวศวิทยา สิ่งแวดล้อม คือสิ่งที่มนุษย์ต้องเผชิญอยู่ตลอดเวลาทั้งโดยตรงและทางอ้อม มนุษย์ไม่สามารถหลบหนีพ้นจากสภาพสิ่งแวดล้อมได้ โดยมนุษย์จะต้องสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมตลอดเวลาเพราะมนุษย์จำเป็นที่จะต้องอาศัยสิ่งแวดล้อมในการดำรงชีวิต โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์ด้วยกันทั้งหมด 6 รูปแบบ

1. การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม เป็นความสัมพันธ์โดยบทบาทหน้าที่ที่มนุษย์อาศัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมจึงมีชีวิตอยู่รอด
2. การพึ่งพาอาศัยสิ่งแวดล้อม คือ ถ้าสิ่งแวดล้อมอยู่ในภาวะที่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตมนุษย์ก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้สะดวกสบาย และพัฒนาตนเองในทิศทางที่สูงขึ้น
3. การพยายามทำตนให้กลมเกลียวเป็นหนึ่งในเดียวกับธรรมชาติ เป็นความสัมพันธ์ในเชิงที่ไม่เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม คือ พยายามทำตนให้ประสานสอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่พยายามฝืนกฎธรรมชาติ
4. การพยายามเปลี่ยนแปลงวิถีตามธรรมชาติให้เป็นไปตามวิถีความต้องการของมนุษย์ ความสัมพันธ์แบบนี้ มนุษย์พยายามเอาชนะธรรมชาติโดยการบังคับวิถีของธรรมชาติ ให้สนองความต้องการของตนให้มากที่สุด
5. การพยายามพัฒนาสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ ให้มีความเจริญงอกงามมากยิ่งขึ้นโดยไม่เป็นผลเสียต่อระบบรวมของสิ่งแวดล้อม
6. ความสัมพันธ์ในรูปของการทำลายสภาพเดิมของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมให้กลับกลายเป็นสภาพใหม่หรือสูญเสียไปกล่าวคือการทำลายล้างระบบสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว

ENVIRONMENT PROBLEM

ENVIRONMENT PROBLEM

ปัญหาสิ่งแวดล้อม หมายถึง ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตรัย (Biosphere) มีผลกระทบต่อคุณภาพชีวิต ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวพันกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่สำคัญในโลกปัจจุบันซึ่งเป็นผลโดยตรงจากการกระทำของมนุษย์อันเนื่องมาจากความต้องการพื้นฐานและความต้องการความสะดวกสบายในด้านต่าง ๆ กระตุ้นให้มนุษย์พัฒนาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และวิทยาการในการนำทรัพยากรธรรมชาติใช้อย่างสะดวกสบายและง่ายยิ่งขึ้นซึ่งกระบวนการผลิตนี้เองที่ก่อให้เกิดของเสียออกสิ่งแวดล้อม

1. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรของมนุษย์อย่างไม่ประหยัดและขาดความรับผิดชอบ ก่อให้เกิดปัญหามลพิษและปัญหาอื่น ๆ ซึ่งเป็นภาวะการณ์ที่กระทบกระเทือนต่อคนจำนวนมาก ซึ่งภาวะการณ์ดังกล่าวไม่ เป็นที่พึงปรารถนาและควรมีการกระทำบางอย่างเพื่อแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น
2. ปัญหาเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติทั้งที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและปัญหาความเสื่อมโทรมของระบบนิเวศตามธรรมชาติ ตลอดจนปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางด้านสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมอันมี สาเหตุมาจากการกระทำของมนุษย์

ENVIRONMENT PROBLEM

สาเหตุของปัญหาสิ่งแวดล้อม

1. ปัญหาประชากร
  - การเพิ่มจำนวนประชากร
  - ขยายตัวทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี เทคโนโลยีที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่
  - ความเชื่อและค่านิยมที่ไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดผลต่อการทำลายสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองความเชื่อและค่านิยมนั้น
2. การขยายตัวของเมือง
3. สภาพการใช้ที่ดินไม่เหมาะสม
4. การใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม

ASSIGNMENT

ASSIGNMENT

นำเสนอหน้าห้องเรียนเป็นเวลา 3-5 นาที

งานคู่

ENVIRONMENT
PROBLEM